

NAKVI Nemzeti Agrárszaktanácsadási,
Képzési és Vidékfejlesztési Intézet

(Hungarian Journal of)
Animal Production

ÁLLATTENYÉSZTÉS és TAKARMÁNYOZÁS

2014. 63. 4

Alapítás éve: 1952

ÁLLATTENYÉSZTÉS – TARTÁS – TAKARMÁNYOZÁS

**Tenyésztés-szervezés
Magyarországon:
múltunk és jövőnk**

2014. 10. 29.

› A Magyar
Állattenyésztők
Szövetségének
története

› Az állattenyésztési
kutatások jövőképe

› A genomtenyésztésről

› A civil szervezetek
sajátosságairól

TARTALOM - CONTENTS

<i>Fésüs László - Wagenhoffer Zsombor: Tenyésztésszervezésünk múltja, jelene és jövője (Breeding organization in Hungary: History, present situation and further prospects)</i>	263
<i>Feldman Zsolt – Szobolevszki Tamás: A tenyésztésszervezés szabályozásának jövője, az állam szerepe és feladatai (The future of breeding organization, role and duties of the state)</i>	280
<i>Buiting Jos: CRV – jobb tehének egy szebb életért (CRV – better cows for a better life)</i>	290
<i>Kőrösi Zsolt – Ari Melinda – Bognár László: 25 év a tenyésztésszervezésben - Holstein-fríz szarvasmarha tenyésztés (25 years in the breeding organization Holstein Friesian cattle breeding)</i>	296
<i>Húth Balázs – Füller Imre – Komlósi István – Polgár J. Péter – Holló István: Magyar-tarka Tenyésztők Egyesülete – 25 év a magyartarka tenyésztés szolgálatában (Assotiation of Hungarian Simmental Breeders – 25 years serving breeding of Hungarian Simmental)</i>	314
<i>Mihók Sándor – Posta János – Pataki Balázs – Kőrösi Krisztina: 25 év a tenyésztésszervezésben – Lótenyésztés (25 years in breeding organization – Horse breeding)</i> . . .	330
<i>Baltay Mihály – Radnóczy László - Eicher József: Sertésenyésztő egyesületek 25 éve (25 years of the swine breeders' association)</i>	353
<i>Sáfár László – Komlósi István: Tenyésztő szervezeti tevékenység a juhtenyésztés területén (Breeding organization activities in sheep breeding)</i>	363
<i>Kalm Ernst: Zukünftige Entwicklung der Tierzuchtforschung (Az állattenyésztési kutatások jövőbeni iránya)</i>	371
<i>Berde Csaba – Szabados György – Pierog Anita: Civil menedzsment; aktivitás, érintettség, vezetési sajátosságok (Civil management; activity, involvement, management features)</i>	379

MOTTO: Azért dolgozunk, hogy az állattenyésztésnek ne csak dicső múltja legyen Magyarországon, de sikeres jövője is!

TENYÉSZTÉSSZERVEZÉSÜNK MÚLTJA, JELENE ÉS JÖVŐJE

FÉSÜS LÁSZLÓ –WAGENHOFFER ZSOMBOR

ÖSSZEFOGLALÁS

Magyarországon a tenyésztésszervezésnek komoly hagyománya van. Hazánk az elsők között volt, ahol a tudatos és szervezett állatnemesítés, a tenyésztési adatok gyűjtése, elemzése megkezdődött. A szervezett keretek között folyó tenyésztést 1784-től, a Mezőhegyesi Ménes alapításától számítjuk. Az első tenyésztőszervezet megalapítása és az állattenyésztés világszínvonalra történő felzárkóztatásának elindítása gróf Széchenyi István nevéhez fűződik, akinek kezdeményezésére 1830-ban megalakul az Állattenyésztők Társasága, majd 1835-ben az Országos Magyar Gazdasági Egylet. 1885-ben megkezdí munkáját az Országos Törzskönyvelő Bizottság. A magyarországi tenyésztésszervezés a XX. század első felében világszínvonalú volt, hála a kor kimagasló tudással és elhivatottsággal rendelkező szakembereinek, az ágazatok közötti összefogásnak és a politikai akaratnak. 1948-ban a tenyésztésszervezés valamennyi része központi irányítás alá került. A hetvenes években figyelemreméltó fejlődést a nyolcvanas évek közepétől a hanyatlás követte. A rendszerváltás után, gyorsan megindult a tenyésztésszervezés társadalmasítása, 1994-ig sorra alakulnak a fajtatenyésztő-szervezetek. 1993-ban hatályba lép az Állattenyésztési törvény, 1995-ben létrehozzák az Állattenyésztési Alapot. 1995-ben a ló-, a sertés-, a szarvasmarha-, és a juhtenyésztők szövetsége létrehozza a Magyar Állattenyésztők Szövetségét és elindul az Állattenyésztők Lapja. Az újkori tenyésztés-szervezési rendszer az ezredfordulóra kialakul, ugyanakkor az infrastruktúra hiánya, az állattenyésztés hosszú ideje történő hanyatlása, a szűk pénzügyi lehetőségek és a neo-liberális kormányzati politika miatt a tenyésztőszervezetek többsége nem tudott megerősödni, ill. nemzetközi összehasonlításban versenyképessé válni. Az ezredforduló első évtizedében tovább növekszik a különbség a sikeresebb és a kevésbé sikeres tenyésztőszervezetek között. A 2010-ben bekövetkezett kormány-, és paradigmaváltás felértékelte az állattenyésztést és a nemzeti alapokon nyugvó tenyésztés jelentőségét. Új lehetőségek nyíltak meg a tenyésztőszervezetek előtt, ugyanakkor vannak komoly veszélyek is. Az EU Bizottsága 2014-ben olyan rendeletet készített elő, amely liberalizálná a tagállamok tenyésztését és a Bizottság hatáskörébe utalná a tenyésztésszervezés több elemét is. A jövőben akkor lesznek sikeresek a hazai tenyésztőszervezetek, ha a tenyésztési támogatásokat a fejlesztéseikre használják föl, és ennek révén egyre több hasznos szolgáltatást tudnak nyújtani tagjaiknak, amivel a tenyésztés jövedelmezőbbé válik, és az így szerzett többlet bevétel egy részét visszaforgatják a tenyésztésszervezésbe.

SUMMARY

Fésüs, L. – Wagenhoffer, Zs.: BREEDING ORGANIZATION IN HUNGARY: HISTORY, PRESENT SITUATION AND PROSPECTS

Breeding has long tradition in Hungary that was among the first countries in which breeders' organizations had been developed to improve domestic livestock. The Mezőhegyes Stud established in 1784 was the first to carry out systematic breeding and selection. Some decades later, three horse breeds had been created on the basis of this breeding work: Furioso North Star, Gidran and Nonius. In 1830 count István Széchenyi suggested to establish a civil organization named Animal Breeders' Society. This was the predecessor of the Hungarian Animal Breeders Association. Herd-book keeping started in 1885 by the formation of National Herd-book Commission. This institution, together with the Ministry of Agriculture (created in 1889) had been the driving force of progress in animal breeding. Milk recording was started in 1892 and was extended to the whole country in 1910. Breeders' organizations were

created one after another. Herd book keeping, selection and performance recording were competitive and successful in the first half of the century. From 1948, all activities were taken over by state, breeders' societies were eliminated, that was the period of socialism. From 1989, after the transition, breeders started to create herd-book organizations. In 1995 cattle, sheep, pig and horse breeders' associations established an affiliated federation: the Hungarian Animal Breeders Association (HABA). The whole breeding and herd-book keeping system in Hungary (ministry, competent authorities, herd-book organizations) was built up by the end of the century. The lack of capital, the missing infrastructure and the declining livestock sectors held back the progression of breeding and herd-book organizations. Among 28 member organizations of HABA only few became competitive in international level. In 2010 new agricultural concept was launched by the new government. Animal breeding became a priority sector bringing opportunities also herd-book organizations. At the same time EU Commission drafted a regulation aiming to liberalize and unify breeding of different animal species by creating one broad regulation to all EU member states. Future success of herd-book societies depends strongly on their ability to expand the scope of their basic activities (herd-book keeping, performance recording and testing) with new services (classification, herd management, marketing etc.) which make breeding more profitable for breeders.

A TENYÉSZTÉSSZERVEZÉS SZABÁLYOZÁSÁNAK JÖVŐJE, AZ ÁLLAM SZEREPE ÉS FELADATAI

FELDMAN ZSOLT – SZOBOLÉVSZKI TAMÁS

SUMMARY

Feldman Zsolt – Szobolevszki Tamás: THE FUTURE OF BREEDING ORGANIZATION, ROLE AND DUTIES OF THE STATE

Hungary has a great tradition in the field of legislation of animal breeding. In the past more than 100 years, we had been able to create many legal rules for animal breeding, which served as a model for many other European countries. The main focus and goal of the rules were the production of breeding animals in the past, and it is today too. Of course, today the animal breeding legislation has to deal with many other very important issues. For example: commercial of breeding animals and its germinal products or protection of animal genetic resources. In 1993 Hungary made an Animal Breeding Law, which has been determining the breeding rules for 20 years. The law builds the Hungarian breeding organization on three pillars: minister of agriculture, breeding authority and breeding societies (breeding organizations). Every stakeholder has the specific role in the system. In 2004 Hungary joined the European Union. In relation with it we had to change some rules, but the main principles had been EU conformal already in 1993. Today the Commission of the EU is working on the renewal of animal breeding (zootechnical) legislation, which would make many changes in the life of breeders in the different member states. The role of protection of animal genetic resources is a more and more important issue in the world. The animal breeding legislation has to deal with this topic more deeply in the future. In the future the main role of state remains to ensure the legal background and maintain the breeding authority for controlling the animal breeding. The main part of the breeding work (eg. to keep breeding books) has to be done by the breeding organizations. In the future Hungary has to focus more on the protection of animal genetic resources. For example the establishing of an early warning and response system will be a need for studying the trends of breeds. It can be realized only by the state.

25 ÉV A TENYÉSZTÉSSZERVEZÉSBEN (HOLSTEIN-FRÍZ SZARVASMARHA TENYÉSZTÉS)

KÖRÖSI ZSOLT- ARI MELINDA- BOGNÁR LÁSZLÓ

ÖSSZEFOGLALÁS

Az elmúlt 25 év alatt a holstein-fríz fajta meghatározó jelentőségűvé vált a hazai tejtermelésben. A megváltozott társadalmi és gazdasági viszonyok, valamint a lakosság egyre fokozódó élelmiszerigénye hatására szükségszerűvé vált a magyar tarka populáció holstein-fríz fajtára történő fajtaátalakító keresztezése. A szomszédos országok tenyésztési politikájától eltérően Magyarországon azonban nem egy viszonylag lassú keresztezési program zajlott le, hanem abban a korban egyedülállóan nagyméretű élőállat, szaporítóanyag és embrió import formájában szinte egyik pillanatról a másikra teremtették meg a fajtaváltás alapjait. A feladat nagyságrendjét jól érzékelteti az a tény, hogy több mint 24,000 egyed, 1 millió adag sperma és élő tenyész bikák észak-amerikai importjára került sor. Az Egyesület az 1993. évi CXIV. törvény és végrehajtási rendeleteinek értelmében a populáció értékes genetikai képességeinek rögzítését és a fajta biológia alapjainak fejlesztését tűzte ki céljaul. Ezáltal megkezdődött a kedvező genetikai képességekkel rendelkező, gazdaságos tejtermelésre képes, hosszú hasznos élettartamú, kiváló funkcionális küllemű populáció létrehozása. Hosszú évek alatt az Egyesület elérte, hogy a kialakult tejelő típusú populációk egyedei az üzemi méretekől függetlenül, bármely tartási rendszerben alkalmasak legyenek magas színvonalú tej-, tejszír- és tejfehérje termelésére, jó reprodukciós adottságokkal, termékenységgel, kiváló növekedési eréllyel és alkalmazkodóképességgel rendelkezzenek, valamint képesek legyenek kiváló funkcionális küllemi tulajdonságaik segítségével hosszú hasznos élettartam elérésére. A mezőgazdaság, ezen belül az állattenyésztés nem tartozik a legkönnyebb hivatások közé, nem csak Magyarországon, hanem szerte a világon. Ennek ellenére a Holstein-fríz Tenyésztők Egyesülete tagsága az alapító 21-ről, az elmúlt 25 év alatt, több mint 500 tenyésztetre bővült, átlagosan 378 termelésellenőrzött tehénlétszámmal. Ezzel az egyik legmeghatározóbb tenyésztő szervezetté nőtte ki magát hazánkban.

SUMMARY

Körösi, Zs. – Ari, M. – Bognár, L.: 25 YEARS IN THE BREEDING ORGANIZATION (HOLSTEIN FRIESIAN CATTLE BREEDING)

During the last 25 years the Holstein Friesian Cattle became a main dairy breed in Hungary. As the result of the Hungarian economic and social changes and a growing demand for food, crossbreeding the native Hungarian Simmental with Holstein breed became necessary. The change of the native dairy breed was very quick due to the large volume import of pregnant heifers, semen, embryo and live bulls from North America. The Hungarian Holstein Association according to the Zootechnical law of 1993. CXIV has new targets: to stabilize the genetic value of the population and develop the biological basis of the breed. The Holstein history started with these main steps more than quarter of a century ago. Over the years the Association reached that the new formed dairy population works well in different environment. Independently from the size of the operation the farms could produce high quality and quantity milk-, fat-, and protein, with good reproduction figures, great growth rate and adaptability. Due to the excellent functional type and durability, the breed has been able to have a long productive life. The animal breeding is the "heavy industry" of the agriculture, not only in Hungary but all over the world. In spite of the fact that in the last 25 years the members of the Hungarian Holstein Association have increased from the 21 founding members to more than 500 breeders, with 378 milk recorded cows average heard size. Owing to this result, our association became one of the most prominent organization in Hungary. Because of the genetic improvement of the past years, the Holstein Friesian became the main dairy breed of Hungarian cattle breeding.

MAGYARTARKA TENYÉSZTŐK EGYESÜLETE – 25 ÉV A MAGYARTARKA TENYÉSZTÉS SZOLGÁLATÁBAN

HÚTH BALÁZS – FÜLLER IMRE – KOMLÓSI ISTVÁN – POLGÁR J. PÉTER –
HOLLÓ ISTVÁN

ÖSSZEFOGLALÁS

A szerzők a Magyartarka Tenyésztők Egyesületének 25 éves tenyésztésszervezési munkáját foglalják össze, valamint visszatekintenek a fajta közel 150 éves hazai történetének legfontosabb időszakaira. A fajta kialakításában és javításában a tejtermelő-képesség fokozása volt a legfontosabb szempont. Ez a törekvés a gyakorlatban a fedező bikák importja, ill. a hazai eredetű tenyészbikák köztenyésztésbe állításával valósult meg. A tenyészbikák kiválogatása a két háború között gyakorlatilag csak a tenyészbikák származása és külleme alapján történt. Érdemi változást a modern tenyészértékbecslési módszerek, mindenekelőtt a tejtermelésre irányuló ivadékvizsgálat bevezetése jelentett. A „változás szelét” a rendszerváltást követően létrejövő fajtaegyesület megjelenése jelentette. Párosult mindez a mesterséges termékenyítés térhódításával, és a tenyésztést szolgáló infrastruktúra (STV állomások, informatika, egyedi megjelölés stb.) nyújtotta előnyökkel. A tenyészbikák rangsorolásához kifejlesztett index (kezdetben TTI, később KTI) tulajdonképpen Tej Tenyészérték Indexként volt értelmezhető, hiszen az indexalkotó tulajdonságok kizárólag a tejtermelésben fontos értékmérők tenyészértékeire terjedtek ki. A fajta hústermelő képességének javítása szempontjából mérföldkőnek nevezhető a Hús Tenyészérték Index 2004. évi bevezetése. A tenyészcél a kettőshasznosítás megőrzése; egy koncentrált tejtermelésű (magas fehérje tartalom!), kimagasló reprodukcióval, hosszú hasznos élettartammal bíró, biológiaiailag stabil fajta, amely a fentiekben túlmenően kimagasló hústermelő képességgel is rendelkezik. A fajta új szelekciós rendszere a vázolt tenyésztési koncepción alapul és biztosítja a nemesítő munka sikerét.

SUMMARY

Húth, B. – Füller, I. – Komlósi, I. – Polgár, P. – Holló, I.: ASSOCIATION OF HUNGARIAN SIMMENTAL BREEDERS – 25 YEARS SERVING BREEDING OF HUNGARIAN SIMMENTAL

Authors summarize the 25 year long breeding organization work of the Association of Hungarian Simmental Breeders, and focus on the most important periods of the nearly 150 year long history of the Hungarian Simmental breed. During the creation and early improvement of the Hungarian Simmental breed the most important aim was to increase milk production. That was progressed by the import of foreign breeding bulls and by the common use in breeding the bulls with Hungarian origin. Between the two world wars selection of breeding bulls based on pedigree and conformation simply. Substantive changes occurred by using modern methods for estimating breeding value, especially by the introduction of progeny testing for milk production. The establishment of the breeding association brought the 'winds of change' after the regime change. At the same time artificial insemination became widespread and the breeding infrastructure (performance testing stations, information technology, individual marking, etc.) was improved. All these changes together had a great impact on the breed. The index (milk purpose index initially and dual purpose index later on), which were developed for the ranking of breeding bulls, basically represented milk performance, as all the components in the index interpreted the breeding value of different dairy traits. The introduction of meat purpose index in 2004 was a milestone in terms of improving meat producing capacity of the breed. Breeding principle is the preservation of a dual purpose breed with outstanding values of milk concentration (high protein content!), reproduction, longevity, constitution, and also meat producing capacity. The new selection system of the Hungarian Simmental breed is based on the breeding concept outlined, and ensures success.

25 ÉV A TENYÉSZTÉSSZERVEZÉSben (LÓTENYÉSZTÉS)

MIHÓK SÁNDOR – POSTA JÁNOS – PATAKI BALÁZS – KŐRÖSI KRISZTINA

ÖSSZEFOGLALÁS

A civil szerveződés lehetősége a lótenyésztés mennyiségi és minőségi válságában érte az önkéntes szerveződésben szakmai kitárulkozást remélő közösséget. A felfokozott elvárás átsegítette a tagságot a kezdeti nehézségeken. Az állattenyésztési törvény által támogatott tenyésztőszervezeti közösség négy nagyobb területre koncentrált. Nevezetesen: a) a fajta létszámának növelése, sajátosságainak, egyedi jellemzőinek megőrzése, b) a genetikai alapok stabilizálása, a fajtán belüli sokféleség megőrzése vagy bővítése, c) a fajta régi használati módjainak megőrzése, szükség szerint újak kialakítása, a fajta iránti kereslet megteremtése, d) az egyesület munkájának integrálása a nemzetközi szervezetek világába. Az elképzelések megvalósítása érdekében kutató helyekkel is együttműködtek. Az elmúlt 25 évben hatalmas elszántsággal, szakértelemmel és hittel, olykor némi szerencsével is sikerült a kallódó, nagy genetikai értékű egyedek tenyésztésbe vonása, a törzsek többségének regenerálása. Megakadályozták a veszélyeztetett genealógiai vonalak további elszegényedését, szinte mindegyik fajta esetében feldolgozták a kancacsaládokat. Vásárlással, vagy bérléssel bővítették a palacknyak-hatás következtében szűkült genetikai szerkezetet. Itthon kihalt kancacsaládokat sikerült újra életre kelteni. Mára a tenyésztőszervezetek pontosan ismerik a rendelkezésükre álló genetikai anyag minőségét. Erre alapozva szinte mindegyik tenyésztőszervezet kiadta a fajta méneskönyvét (egyik-másik az eltelt 25 évben több kiadásban is). A ritka genotípusok tenyésztésben történő megőrzése, a génmegőrzés szabályai szerinti tenyésztés érdekében csaknem teljes körűen molekuláris és populációgenetikai vizsgálatokat végeztek. Megkezdődött a gazdasági haszonállatoknál széles körben használt, genetikai értékét előrejelző módszerek (kiemelten a tenyészértékbecslés) alkalmazása a (sport-, verseny)lótenyésztésben. Nagy erőfeszítéseket tettek új használati módokba való beillesztésre, aminek teljes körű sikeréhez alapvetően hátráltató tényező az ehhez szükséges forrás elégtelen volta!

SUMMARY

Mihók, S. – Posta, J. – Pataki, B. – Kőrösi, K.: 25 YEARS IN THE BREEDING ORGANIZATION (HORSE BREEDING)

The possibility of civil organization reached the public hoping professional self-revelation within voluntary organizations being in both quantity and quality crisis. The heightened expectations helped the members over the initial problems. The breeding organization societies supported by the Animal Breeding Act have focused on four major fields as a) increasing of the volume of population, preserving the unique characteristics; b) stabilization genetic funds to preserve or extension the biodiversity within the breed; c) preserving previous and finding new utility forms for the breeds within the changed public and economical values; d) integrating association work into the international organization's world. The implementation of the ideas was carried out with a close relationship with research places. Tremendous determination, expertise, faith and sometimes a bit of luck get succeeded the integration of neglected animals having great genetic value within the breeding system and the regeneration of most strains over the past 25 years. The further erosion of the endangered genealogical lines was prevented and mare families were processed for almost all breeds. The narrowed genetic structure due to bottle-neck effect was expanded with buying and renting of breeding animals. Mare families extinct inland were successfully revived. Nowadays the breeding organizations know precisely the quality of their current genetic background. Based on this knowledge, almost all breeding organization published their own studbooks (some of them with more volumes in the past 25 years). Near full molecular and population genetic analyses were carried both for the preservation of rare genotypes in the breeding and making breeding taking into account gene preservation. The utilization of breeding value estimation methods (priority for breeding value evaluation) widely used for economically important livestock species has been started in the (sport-, race) horse breeding.

Great efforts were done by the breeding organizations to find new utility forms for their breeds but the full success was basically hindered because of the insufficient amount of resources!

SERTÉSTENYÉSZTŐ EGYESÜLETEK 25 ÉVE

BALTAY MIHÁLY - RADNÓCZI LÁSZLÓ - EICHER JÓZSEF

ÖSSZEFOGLALÁS

A magyar fajtatiszta sertéstenyésztés jelenleg működő szervezeti formája az elmúlt 25 év társadalmi és gazdasági változásainak hatására, több szervezeti átalakulás eredménye képen jött létre. A non profit alapon működő egyesületek megalakulásának célja a magyar genetikai értékeinek megőrzése és törzskönyvezésének folytatása volt. A jelenlegi szervezetben öt fajta, a magyar nagyfehér, a magyar lapály, a duroc, a pietrain és a hampshire nemesítése és ezek keresztezése folyik. Az egyes fajták tenyésztési programban elfoglalt helye szerinti, speciális tenyészcéljának eléréséhez a háttérben a legmodernebb szaporasági és felnevelési teljesítmény vizsgálatok, a saját és ivadék hízekonysági és vágóérték teljesítmény vizsgálatok, a BLUP tenyésztéskbecslés módszerével szorosan egymásra épülve biztosítják. Jövőbeni cél, a tenyésztők szakmai támogatásával, az árutermelők szoros együttműködésével megteremteni és végrehajtani azt a nemzeti sertésstratégiai programot, ami a magyar fajtákra alapozva segíti a hatékonyan és gazdaságosan előállítható, kiváló élvezeti értékű hazai hízóalapanyag előállítását.

SUMMARY

Eicher József: SERTÉSTENYÉSZTŐ EGYESÜLETEK 25 ÉVE (25 YEARS OF THE SWINE BREEDERS' ASSOCIATIONS)

Structure of Hungarian purebred pig breeding organization had been reorganized and developed under the influence of economic and social changes of the past 25 years. The Hungarian Purebred Pig Breeders Association (FSE) organizes pure-, and crossbreeding of five breeds (Hungarian Large White, Hungarian Landrace, Duroc, Pietrain and Hampshire). Main goals of this not-for-profit organization are herd-book keeping and safeguarding genetic values of the Hungarian purebred pig population. To achieve breeding objectives laid down in breeding programs, they use the most up-to-date performance test on prolificacy and weaning as well as performance and progeny test to calculate fattening and slaughter breeding value completed with breeding value estimation. Objective for the future is to accomplish national pig strategy with the support of breeders and involving pig producers. Pig strategy was launched in order to get pig sector more efficient and economic, and to produce high quality and tasty meat.

TENYÉSZTŐSZERVEZETI TEVÉKENYSÉG A JUHTENYÉSZTÉS TERÜLETÉN

SÁFÁR LÁSZLÓ - KOMLÓSI ISTVÁN

ÖSSZEFOGLALÁS

A Magyar Juh- és Kecsketenyésztő Szövetség 1991-től végzi a törzskönyvezési, teljesítményvizsgáló tevékenységet a hazai juhajték tenyésztésében, 1995-től elismert tenyésztőszervezetként. A Szövetség folyamatosan fejlesztette adatgyűjtési, értékelési módszereit, törzskönyvezési programját, szervezeti struktúráját, a tevékenysége során kialakított adatbázis széleskörű kutatást, értékelést tesz lehetővé. A magyar merinó, német húsmarinó, ile de france, suffolk és német feketefejú fajták indexalkotó tulajdonságaiban mutatkozó genetikai előrehaladás értékelése 1990 és 2009 évek közötti adatok alapján történt. Minden fajta minden tulajdonságában a vizsgált időszakban szignifikáns változás mérhető, kivéve a magyar merinó reprodukciós teljesítményét. A Szövetség surlókór rezisztencia növelésére irányuló tenyésztési programja 2004. és 2013. év között hatékony volt a vizsgálati eredmények alapján.

SUMMARY

Sáfar, L. – Komlósi, I.: BREEDING ORGANIZATION ACTIVITIES IN THE SHEEP BREEDING

Since 1991, the Hungarian Sheep and Goat Breeders' Association has kept the stud books of sheep breeds and recorded performance data. From 1995, it has acted as an approved breeding organization. The Association has been permanently improving its methods of data collection and evaluation, its stud book system, and organizational scheme. The database created as part of its activities allows for comprehensive research studies. Selection response between 1990 and 2009 in the selection index traits of the Hungarian Merino, German Mutton Merino, Ile de France, and Suffolk breeds was evaluated. Significant changes were observed in all traits in all breeds except the Hungarian Merino. Furthermore, the data proves the efficiency of the Association's scrapie resistance breeding program between 2004-2013.

ZUKÜNFTIGE ENTWICKLUNG DER TIERZUCHTFORSCHUNG

Ernst Kalm

ÖSSZEFOGLALÁS

Kalm, Ernst: AZ ÁLLATTENYÉSZTÉSI KUTATÁSOK JÖVŐBENI IRÁNYA

A XXI. század kezdetének hatalmas feladata a világ népessége táplálóanyag-szükségletének előteremtése, a biomasszából értékes táplálóanyag előállítás, mindez a biológiai diverzitás megőrzése mellett, a klímaváltozás és a szigorodó környezetvédelmi előírások közepette, a versenyképes állattartás igényével. A tenyésztőszervezetek szakmai közreműködése mellett az elmúlt 40-50 évben a tenyésztői kör és az állattartók együttesen óriási eredményeket ért el a gazdasági haszonállatok termelékenységében. A teljesítmény 30-100 százalékkal nőtt, egyidejűleg a káros gázok kibocsátása szignifikáns csökkent! A sertés, a baromfi és a tejelő tehén teljesítmény-javulása a nemzeti tenyésztőszervezetek együttműködésének révén, nemzetközi integrációban jött létre. A többi állatfaj, juh, kecske, hús-marha és ló teljesítmény javulása nemzeti keretek között dolgozó tenyésztőszervezetek munkájának eredménye. A teljesítményvizsgálatok, a tenyészértékbecslés alapozta következetes szelekciós munka volt eszköze a sikeres tenyésztői munkának. Az 1980-as évek elején kezdetét vette a genomikus tenyészértékbecslés, majd az ez alapján végzett szelekció. Gyakorlatilag 2005 óta ez a tenyésztéstechnikai megközelítés jellemző a tejelő szarvasmarha-tenyésztésben! A genom alapú szelekció a gazdasági állatok tenyésztési programjait teljesen átalakította, mert új tenyészjelölőket lehetett megfogalmazni, és új teljesítményvizsgálati formákat kellett bevezetni! Óriási jelentősége lett az egészséget, hosszú hasznos élettartamot, az ellenálló-képességet előre jelző markereknek. A tágan értelmezett egészség előrejelzésére nemzetközi projektek jöttek létre a marhánál és a lónál. Jelenleg állatorvosi diagnosztikai megismerése folyik, s cél egy olyan adatbázis összegyűjtése, amelyik valamennyi egészségre utaló információt (optimális szaporaság, hosszú hasznos élettartam, alkalmazkodó-képesség) tartalmazza. A lótenyésztésben különösen hiányzik egy olyan állatorvos-diagnosztikai adatbázis, amellyel a lovassportokra való alkalmasságot állategészségügyi szempontból meg lehetne határozni. A 2014. évi, Vancouverben rendezett 10. alkalmazott genetikai világkongresszus (World Congress on Genetics Applied to Livestock Production) a jövő kérdései között első helyen tárgyalta a takarmányozás hatékonyságának kérdéskörét, az egyre mérséklődő károsanyag-kibocsátás szükségességét, az ökológiai egyensúly megteremtésére való törekvést. Sok tenyészállat genomjáról rendelkezésre álló információ (SNP adatok) megteremti az öröklődési hibák kimutathatóságát, amivel élni kell a jövőben. Bár aligha lehetséges a genetikai hordozókat nyomban kizárni a tenyésztésből, mert a populáció genetikai diverzitása veszélybe kerülne. Ezzel együtt fontos kutatási téma, hogyan lehetne az örökletes hibák csökkentésével együtt a genetikai diverzitás magas szinten tartása. Ez azért válik egyre nyomászóbbá, mert bár óriási választéka van az állandóan új, vagy megújuló élelmiszerkínálatnak, ugyanakkor ezek egyre kevesebb növényfélésekből és állatfajtából kerülnek előállításra. A biológiai sokféleség megőrzése az alapja a természetes alapú táplálóanyag előállításnak. A genetikai diverzitás fenntartása jelképezheti a régi háziállatfajták azért is fontosak, mert molekuláris genetikai információkkal, immunológiai paraméterek megismerésével az alkalmazkodó képesség genetikai hátterére lehet rámutatni. A jövőben a kereslet-orientált, egyben fenntartható állati eredetű élelmiszer-termelés a biológiai folyamatok rendszerén alapuló, a technikai lehetőségeket kiaknázó, egyre nagyobb tudást felhasználó állattartással, állattenyésztéssel válik lehetségessé. Az alkalmazott genetikai világkongresszus ajánlásain, a jövő igényének kielégítése érdekében a tenyésztőszervezetek és különösen a tenyésztő vállalkozások máris intenzíven munkálkodnak.

EINFÜHRUNG

Die großen Aufgaben zu Beginn dieses Jahrhunderts sind: „Globale Ernährungssicherheit, nachhaltige Rohstoff- und Energieversorgung aus Biomasse, der Erhalt der biologischen Vielfalt, Klima- und Umweltschutz sowie die Wettbewerbsfähigkeit der Nutztierhaltung“ (Nationale Forschungsstrategie BioÖkonomie 2030, 2010).

Die Nutztierhaltung leistet in der EU einen wirtschaftlich bedeutenden Anteil in der landwirtschaftlichen Wertschöpfung, der zwischen den Ländern der EU von 30 bis über 60% schwankt. In Ungarn ist die Nutztierhaltung in den letzten 20 Jahren nach der Umstrukturierung deutlich zurückgegangen und die Umstrukturierung der Tierhaltungsbetriebe ist bisher nicht so erfolgreich. Deutschland hatte im November 1989 als die Mauer zwischen Ost- und Westdeutschland fiel eine ähnliche Situation. Es erfolgte der Übergang von der sozialistischen Plan- zur freien Marktwirtschaft. Die Folge war ein rapider Preisverfall für landwirtschaftliche Produkte und ein beispielloser Ausverkauf. Heute nach 25 Jahren ist es der ostdeutschen Landwirtschaft gelungen, die großbetrieblichen Strukturen zu erhalten, den meisten LPG-Nachfolgebetrieben ist es gelungen, sich relativ schnell an die neuen Bedingungen anzupassen. Dies betrifft auch die sogenannten Wiedereinrichter, die sich nach Austritt aus der LPG mit ihren Genossenschaftsanteilen eine eigene bäuerliche Existenz aufbauten. Die Betriebe sind konkurrenzfähig und nicht selten produktiver als ihre Berufskollegen im Westen Deutschlands. Politik, Wissenschaft, Beratung und Berufsstand haben aktiv und engagiert zusammengearbeitet und die unternehmerisch orientierten Landwirte haben sich durchgesetzt und damit beispielhaft positiv gewirkt.

CIVIL MENEDZSMENT; AKTIVITÁS, ÉRINTETTSÉG, VEZETÉSI SAJÁTÓSÁGOK

BERDE CSABA – SZABADOS GYÖRGY – PIEROG ANITA

ÖSSZEFOGLALÁS

Vizsgálatainkat civil szervezetek (egyesületek, alapítványok) körében végeztük. A kutatásaink célja feltárni ennek a szférának a vezetési sajátosságait, aktivitását, valamint a tevékenységük társadalmi hatását, azaz a társadalmi érintettséget. Felméréseinket kérdőíves kutatásra alapoztuk, majd a begyűjtött kérdőíveket statisztikai módszerekkel értékeltük. Az eredmények alapján megállapítható, hogy a jelentős a társadalmi hatásuk. Aktivitásuk változó. Eredményeink arra utalnak, hogy a vizsgált szervezetek több mint fele alacsony aktivitású. Azokat az inaktív szervezeteket, melyek nem működnek, de a nyilvántartásokban szerepelnek, azaz létezőek, „alvó” szervezetekként értelmeztük. A vezetési feladatokat vizsgálata során a tanulmányban ismertetjük a motiváció, kommunikáció, döntéshozatal, illetve a szervezéssel kapcsolatos legfontosabb megállapításainkat. Létrehozásukat nagyban befolyásolja a szervezet vezetőjének belső motiváltsága, a döntések meghozatalában a saját elvárások kiemelkedő helyen szerepelnek.

SUMMARY

Berde, Cs. - Szabados, Gy. – Pierog, A.: CIVIL MANAGEMENT; ACTIVITY, INVOLVMENT, MANAGEMENT FEATURES

We have carried out a private examination among civil organizations (associations and foundations). The aim of this examination was to reveal managerial specialties, activities, social effect of their operations, that is civil involvement. Researches were based on questionnaire survey, where the collected data was analysed by statistical methods. Results justify their considerable social effect. Their activity is changing. Our results also revealed that more than half of them show low activity. Those inactive organizations, which do not operate but are legally registered were defined as sleeping organizations. Regarding the study of managerial tasks we introduce most important findings of research of motivation, communication, decision making, and organization. The establishment of these organizations is highly influenced by internal motivation of the leader, private expectations are emphasized in the decision making process.

Állattenyésztés és Takarmányozás

Főszerkesztő (Editor-in-chief): FÉSÜS László (Herceghalom)

A szerkesztőbizottság (Editorial board):

Elnök (President): SCHMIDT János (Mosonmagyaróvár)

BREM, G. (Németország)	HIDAS András (Gödöllő)	NÉMETH Csaba (Budapest)
HODGES, J. (Ausztria)	HOLLÓ István (Kaposvár)	RÁTKY József (Herceghalom)
KAUFMANN, O. (Németország)	HORN Péter (Kaposvár)	SZABÓ Ferenc (Mosonmagyaróvár)
MANABE, N. (Japán)	HULLÁR István (Budapest)	TŐZSÉR János (Gödöllő)
ROSATI, A. (EAAP, Olaszország)	KOVÁCS József (Keszthely)	VÁRADI László (Szarvas)
BODÓ Imre (Szentendre)	KOVÁCSNÉ GAÁL Katalin (Mosonmagyaróvár)	WAGENHOFFER Zsombor (Budapest)
FÉBEL Hedvig (Herceghalom)	MÉZES Miklós (Gödöllő)	ZSARNÓCZAY Gabriella (Szeged)
GUNDEL János (Herceghalom)	MIHÓK Sándor (Debrecen)	

Szerkesztőség: NAIK Állattenyésztési, Takarmányozási és Húsipari Kutatóintézet
(Editorial office): NAIK Research Institute for Animal Breeding, Animal Nutrition and Meat Industry
2053 Herceghalom, Gesztenyés út 1.
T/F: (+36)23-319-133 – E-mail: szerk@atk.hu – www.atk.hu
Technikai szerkesztő: SÍPICZKI Bojana

A cikkeket kivonatolja a CAB International (UK) az Animal Breeding Abstracts c. kiadványban
The journal is abstracted by CAB International (UK) in Animal Breeding Abstracts

Felelős kiadó (Publisher): Mezőszentgyörgyi Dávid, NAKVI

HU ISSN: 0230 1614

A lap a Földművelésügyi Minisztérium tudományos folyóirata
This is a scientific quarterly journal of the Ministry of Rural Development, founded in 1952
(„Állattenyésztés”) by Prof. József Czakó

A kiadást támogatja (sponsored by): Vidékfejlesztési Minisztérium
MTA Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottsága

Megjelenik évente négyszer

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Zrt. Levél Üzletág. Központi Előfizetési és Áruszállásügyi Csoport. Postacím: 1900 Budapest.

Előfizethető az ország bármely postáján, valamint a hírlapot kézbesítőknél,
e-mailen: hirlapelofizetes@posta.hu. További információ: 06-80/444-444.

Előfizetési díj egy évre: 8500 Ft.

Előfizetés és hirdetések felvétele lehetséges az ügyfélszolgálaton a következő elérhetőségeken:
tel: 06-1/362-8114, fax: 06-1/362-8104, e-mail: info@agrarlapok.hu, weboldal: www.agrarlapok.hu.

Nyomta: Generál Nyomda Kft.
6728 Szeged, Kollégiumi út 11/H